

**Klagenemnda
for offentlige anskaffelser**

Saken gjelder: Feil i/uklart konkurransegrunnlag, avvisning av tilbud

Innklagede gjennomførte en åpen anbudskonkurranse for anskaffelse av rammeavtale om reparasjon og vedlikehold av utelys og utendørs belysningsanlegg i Fredrikstad og Hvaler kommune. Klager anførte at konkurransegrunnlaget var uklart og at valgte leverandør skulle ha vært avvist. Klagers anførsler førte ikke frem.

Klagenemndas avgjørelse 25. oktober 2016 i sak 2016/128

Klager: Lyn Elektro AS

Innklaget: Fredrikstad kommune

Klagenemndas medlemmer: Finn Arnesen, Marianne Dragsten og Georg Fredrik Rieber-Mohn

Bakgrunn:

- (1) Fredrikstad kommune (heretter innklagede) kunngjorde, på vegne av seg selv og Hvaler kommune, 22. februar 2016 en åpen anbudskonkurranse for anskaffelse av rammeavtale om reparasjon og vedlikehold av utelys og utendørs belysningsanlegg i Fredrikstad og Hvaler kommune. Anskaffelsens verdi var estimert til mellom 40 og 50 millioner kroner. Tilbudsfrist var angitt til 5. april 2016.
- (2) Anskaffelsen ble nærmere beskrevet i konkurransegrunnlagets punkt 1.2 "*Anskaffelsens formål*":

"Rammeavtalen omfatter utelys som er del av netteiers forsyningsnett, utendørs belysningsanlegg forsynt fra kommunale bygg, lysløyper og belysningsanlegg på andre offentlige areal som ligger innenfor oppdragsgivernes ansvarsområde. Fredrikstad kommune drifter og vedlikeholder belysningsanlegg som har forsyning fra distribusjonsnettet til Hafslund Nett AS og Fredrikstad Nett.

Generelt vedlikehold av oppdragsgivernes utebelysning. Med utebelysning forstås gategang- sykkelvei- vei- park og utebelysning i tilknytning til kommunale bygninger, tur- og lysløyper, kai- og bryggebelysning, og øvrige steder hvor oppdragsgiverne eier og har ansvar for utebelysning.

Feilsøking og –retting på utebelysning før sikring/klemme til gatelysarmatur. Feilsøking og –retting av tennsystemet.

Montering av ny komplett utebelysning der oppdragsgiverne er bestiller.

Konsulentbistand innen fagfeltet "gatebelysning/utendørsbelysning" i forbindelse med oppdragsgivernes behov ved nyetableringer, rehabiliteringer og godkjenning av privatbygde anlegg før kommunal overtagelse.

Innmåling av utelys, montere måleskap.

Gjennomføring av sopp- råtekontroll på anlegg.

I tillegg til drift og vedlikehold vil det bli foretatt investeringer i forbindelse med krav knyttet til AMS-forskriften og til en planlagt utskiftning til LED-armaturer.

[...]

Formål med anskaffelsen er å sikre stabil drift i oppdragsgivers gate- vei og utebelysning."

- (3) Tildelingen skulle skje "på basis av hvilket tilbud som er det økonomisk mest fordelaktige", jf. konkurransegrunnlagets punkt 4. Av samme punkt fulgte det at pris ble vektet 60 % og kvalitet 40 %.
- (4) Kravspesifikasjonen var utformet som en tabell som var delt inn i "generelle minimumskrav" og underkriterier for "evalueringskriteriet kvalitet". Enkelte av minimumskravene var lagt opp slik at tilbyderne kun skulle svare ja eller nei på hvorvidt kravet var oppfylt. Svarte tilbyderne nei, ville tilbudet bli avvist. Andre minimumskrav skulle det gis en redegjørelse for hvordan var oppfylt, og ved manglende redegjørelse for oppfyllelse av minimumskravet ville tilbudet bli avvist. Under "evalueringskriteriet kvalitet" skulle det gis en grundig redegjørelse for de ulike forhold som innklagede etterspurte i de ulike punktene i tabellen. Manglende redegjørelse ville etter det opplyste føre til trekk i poeng, og redegjørelsen ville danne grunnlaget for evalueringen av tildelingskriteriet kvalitet. Ett av minimumskravene lød slik: "Fredrikstad kommunes norm for veibelysning er gjeldende for gjennomføring av rammeavtalen" (punkt 4.1.1).
- (5) I prisskjemaet fremgikk følgende:

"LED-utskifting

Fredrikstad kommune vil gjennomføre utskiftning av armaturer til led. Utskifting vil starte i 2016, og det beregnes foreløpig en gjennomføringsplan over 4-5 år. Prosjektet avhenger av årlige budsjettmidler for gjennomføring. Det skal prises komplett montert armatur inkludert alle kostnader.

Revidert 05.04.2016: Styringssystem er ikke valgt.

Kommunen har til hensikt å inngå avtale med leverandør av slikt system og at samhandlingen med denne skal inkluderes i armaturprisen.

Hvaler kommune har ved kunngjøring av denne konkurransen ingen konkrete planer om slik utskifting. Prisen skal også gjelde for behovet Hvaler kommune til ha i avtaleperioden.

Pris "Mørke lamper":

Pris på utskifting av mørke lamper skal omfatte pære og alle øvrige kostnader for utførelse leverandør måtte ha. Pris skal omfatte pr. stk. Dersom årsak til mørk lampe skyldes andre årsaker enn defekt pære, skal utbedring avtales med oppdragsgiver. Utbedring faktureres for medgåtte timer og materiell, som skal spesifiseres på faktura."

- (6) Som vedlegg 7 i konkurransegrunnlaget var det vedlagt et dokument kalt *"Veibelysningsnorm Fredrikstad kommune"*.

- (7) I avsnitt 5.3 i veibelysningsnormen fremgikk følgende krav vedrørende montering av armatur:

"• Armaturen skal ha en fleksibel festeanordning for montering på uteliggerarm (40-60 mm) eller mastetopp (60-76 mm). Armaturen skal kunne monteres/tiltes etter veiens stigningsforhold.

(...)

• Armaturen skal kunne leveres med montert tilførselskabel i forskjellige lengder."

- (8) I samme vedlegg, avsnitt 4.2 var det angitt lystekniske krav. Her fremgikk følgende:

"Ved prosjektering av nytt veilys skal SVV [Statens vegvesen] sine krav og anbefalinger til veibelysning følges. SVV sine krav til jevnhet og blendingskrav skal som hovedregel gjelde for belysning av veinettet. Ved utskifting av lyspunkter i eksisterende master er det ikke hensiktsmessig å forandre de eksisterende masteavstander da disse er tilpasset det elektriske distribusjonsnettet. For å underlette innkjøp av armaturer er det i tabell 1 satt en gjennomsnittlig lyspunkthøyde og masteavstand på eksisterende master. Da blir nødvendigvis jevnheten dårligere ved store masteavstander men bedre enn de eksisterende anlegg som skal utskiftes. Tabell 1 nedenfor er en sammenstilling av lystekniske krav for trafikkerte arealer i Fredrikstad Kommune.

Gangbare kulverter og overbygde transportgater i tilknytning til parkeringsområder og gågater skal som hovedregel ha samme krav som vei- og gateanleggene de blir tilknyttet. I boligstrøk skal blendingskontroll og begrenning av "lysforurensing" ivaretas ved blendingsklasser, valg av mastehøyde, armatur og avskjerming. Armaturer skal kunne monteres/tiltes slik at de følger veiens stigningsforhold."

- (9) Under teksten var det inntatt en tabell som viste de lystekniske kravene for ulike typer veier i form av lux (måleenhet for belysningsstyrke), jevnhet, gjennomsnittlig veibredde med eksisterende master, gjennomsnittlig masteavstand med eksisterende master, *"lyspunkts gjennomsnittlig avstand mast veikant"* og blendingsklasse.

- (10) I vedlegg 8 til konkurransegrunnlaget var RENblad nr. 4542 ver. 1.0 inntatt. Dokumentet beskrev ulike styringssystemer som kan benyttes for styring av gate- og veibelysning, som også er relevant for andre typer utendørsanlegg. Flere steder i dokumentet var det også beskrevet hvilke komponenter som krevdes i veilysanlegget for å innføre eller benytte de ulike styringssystemene, eksempelvis i punkt 4.4 og 5.2.

- (11) Etter at anskaffelsen var kunngjort ble det stilt spørsmål til innklagede. Svarene på spørsmålene ble kunngjort 17. mars 2016. Spørsmål 5 lød som følger:

"Hvilke lysberegninger ønsker man i tilbudet. Vi trenger å vite vegbredde, mastehøyde, masteavstand, avstand fra veg til mast for 30W, 40W, 25W, 35W og 50W Ledarmaturer."

- (12) Innklagede svarte følgende:

"Veilysnormens Pkt. 4.2 Tabell 1 er omarbeidet slik at den skal gi de prosjekteringsvariabler som skal være nødvendige for å lysberegne. Fredrikstad kommune ønsker en lysberegning for Samlevei (S), Adkomstvei (A), Boligvei (B) og Gang/Sykkelvei. Det vil da være opp til leverandør og fylle ut de fem kolonnene vedrørende armaturer i prisskjemaet med den armatureffekten som oppfyller kravene."

- (13) Innen tilbudsfristen kom det inn seks tilbud, herunder fra Lyn Elektro AS (heretter klager) og Nettpartner Drift AS (heretter valgte leverandør). Etter det opplyste har alle leverandører unntatt valgte leverandør levert lysberegning for de ulike typene veier.
- (14) Valgte leverandør er 100 % eiet av Nettpartner Holding AS. Fredrikstad Energi AS eier 60 % av aksjene i sistnevnte selskap. Fredrikstad kommune har en eierandel på 50,99 % i Fredrikstad Energi AS.
- (15) Saken ble brakt inn for Klagenemnda for offentlige anskaffelser ved brev datert 16. august 2016. Innklagede avventer kontraktsinngåelse til klagenemndas avgjørelse foreligger, og klagenemnda prioriterer derfor saken.
- (16) Nemndsmøte i saken ble avholdt 24. oktober 2016.

Anførsler:

Klager har i det vesentlige anført:

Uklart konkurransegrunnlag

- (17) Innklagede har brutt regelverket ved å utforme konkurransegrunnlaget på en uklar måte. Dette umuliggjør likebehandling av tilbyderne, jf. forskrift om offentlige anskaffelser av 7. april 2006 nr. 402 § 3-1 (4). Innklagede plikter som følge av dette å avlyse konkurransen. Innklagede har ikke beskrevet ytelsene som skal leveres tilstrekkelig konkret og spesifikt, og det etterlater en betydelig tolkningstvil. Det er tale om kompliserte elektrotekniske undersøkelser, og det stilles da særlig strenge krav til at ytelsene spesifiseres.
- (18) Det fremgår ikke tilstrekkelig klart av beskrivelsen i konkurransegrunnlaget og prisskjemaet hvilke ytelser som skal inngå i prisen på *"LED-utskifting"*. Det er ikke klart hvorvidt kun materiell og montering av LED-armatur skulle inngå i prisen, eller om også LED-tilgrensende arbeider, slik som nedtaking av gammel armatur og stolpetoppmontasje, skulle medtas. Det er heller ikke klart hvordan LED-armaturen skal monteres, eller hvilken type armatur som skulle benyttes. Uklarheten medfører at det er usikkert hva som er medtatt i de ulike leverandørenes tilbud, slik at tilbudene blir umulige å sammenligne.
- (19) Videre har innklagede forutsatt at samhandling med en leverandør av styringssystem som ikke er valgt ut på forhånd, skal inngå i armaturprisen. Dette skaper en stor usikkerhet for leverandørene da det i praksis er umulig å prissette samhandling med en leverandør man ikke har kjennskap til. Et styringssystem er komplisert og avansert, og det er kanskje den viktigste enkeltkomponenten i et gatelysanlegg. Henvisningen til RENblad utgjør ikke noen kravspesifikasjon da den kun inneholder en gjennomgang av alle tilgjengelige styringsprinsipper og teknologier som finnes i markedet. Det er ikke tilstrekkelig at det fremgår at innklagede ønsker en *"fremtidsrettet løsning"*.

- (20) Når det gjelder posten for "*Mørke Lamper*", er det ikke klart angitt hvorvidt utskifting skal omfatte nedtaking av gammel lyskilde, borttransport og deponering, samt montasje av ny lyskilde i armatur.
- (21) Under posten for målerskap mangler det informasjon om hvorvidt asfaltering, organisering av asfalteringsarbeider, kontrollgebyr o.l skal inngå i prisen. Valgte leverandør har som resultat tatt et forbehold om at asfaltering ikke var inkludert i pristilbudet.
- (22) Konkurranses grunnlaget skaper også tvil om det var et krav at lysberegninger skulle oppgis. Slik konkurranses grunnlaget er utformet åpner det for spekulasjon, og uklarhetene medfører at kravet om forutsigbarhet og etterprøvbarhet ikke overholdes.

Habilitet

- (23) Saksforholdet reiser problemstillinger knyttet til habilitet, noe som gjør at det må stilles desto strengere krav til konkurranses grunnlagets klarhet. Valgte leverandør er 100 prosent eiet av Nettpartner Holding AS, som igjen er 60 prosent eiet av Fredrikstad Energi AS. Innklagede har 50,99 prosent av aksjene i sistnevnte selskap.

Livssyklus kostnader

- (24) Det er heller ikke tatt tilstrekkelig hensyn til livssyklus kostnader og miljømessige konsekvenser i utformingen av konkurranses grunnlaget, til tross for at dette burde være sentralt i en anskaffelse av reparasjon og vedlikehold av belysning i offentlige områder. Eksempelvis vil bruk av elektrisk kraft, vedlikeholdsbehov og fornyelsesbehov i stor grad påvirke livssyklus kostnader og miljø. Ved ikke å ta hensyn til dette åpnes det for taktiske vurderinger, for eksempel påvirkning av volum eller omfang av ytelse.

Avvisning av valgte leverandør

- (25) I tilleggsinformasjonen som ble gitt i tilknytning til spørsmål 5 ble det stilt krav om at leverandørene ga lysberegninger for ulike typer veier. Dette har valgte leverandør ikke gjort. Det er dermed umulig for innklagede å ha noen oppfatning om hva selskapet tilbyr og foreta en reell vurdering. Tilbudet til valgte leverandør må på denne bakgrunn avvises fordi tilbudet er ufullstendig, jf. forskriften § 20-13 (1), bokstav f. Videre foreligger det vesentlige avvik fra kravspesifikasjonen i kunngjøringen, jf. bokstav e. Kravet til likebehandling og etterprøvbarhet er brutt.

Innklagede har i det vesentlige anført:

Uklart konkurranses grunnlag

- (26) Innklagede bestrider at konkurranses grunnlaget er uklart. Innklagede er for det første ikke enig i at ytelsene som etterspørres er kompliserte elektroniske løsninger. Slik innklagede har beskrevet de forespurte leveransene, er det lagt opp til at det stilles minimumskrav definert i kravspesifikasjonene, prisskjema og den vedlagte gatelysnormen. Ytterligere definering av produktene er ikke nødvendig.
- (27) Prisskjemaet etterspør pris på LED-armatur i forskjellige watt-styrker. Gatelysnormen angir innklagedes tekniske minimumskrav, og det er vist til denne i kravspesifikasjonen. Ved montering av LED-armatur, eller ved utskifting av annen armatur, kan det ikke være tvil om at eksisterende armatur må demonteres. Det følger av kravspesifikasjonene

at avtalen omfatter *"alle kostnader for fjerning, utskiftning av armatur inklusive lampe og deponikostnader"*.

- (28) Det er videre opplyst i gatelysnormen hvordan LED-armaturen skal monteres i stolpetopp.
- (29) Gjennom vedlegg til konkurransegrunnlaget RENblad har innklagede stilt krav til at de armaturene som tilbys kan fungere med de styringssystemene som tilbys i markedet. Dette utelukker proprietære armaturløsninger – altså løsninger som er utviklet for et bestemt system. Dette er også grunnen til at det er fremhevet krav om en *"fremtidsrettet løsning"*.
- (30) Det fremgår klart av prisskjema at det for *"mørke lamper"* skal oppgis pris som omfatter pære og alle øvrige kostnader som tilbyder måtte ha for å skifte pære. Det er unaturlig å tolke dette slik at pris på utskiftning av pære skal omfatte demontering og montering av armatur, ettersom de to sistnevnte arbeider er et eget priselement i skjemaet. Motsatt forståelse ville medført større usikkerhet for tilbyder ved prising og gjort en prissammenligning umulig.
- (31) Når det gjelder levering av målerskap, er det angitt detaljert hvilke kostnadselementer som skal inngå i prisskjemaet. Det er også spesifisert hva som skal leveres i kravspesifikasjonen, og asfaltering inngår ikke. Det er da ikke naturlig at asfaltering skal inngå i prisen. Det kan ikke tolkes som et forbehold at en av leverandørene har presisert at de ikke har priset asfaltering i sitt tilbud.
- (32) Det foreligger ikke noen saklig grunn til å avlyse konkurransen. At det er forskjeller mellom totalprisen eller enkeltsummer i leverandørenes tilbud betyr ikke at det har skjedd feiltolkninger av konkurransegrunnlaget.

Habilitet

- (33) Innklagede er ikke inhabil etter forvaltningsloven § 6. Innklagede har ett styremedlem i Fredrikstad Energi. Hvert selskap i organisasjonsstrukturen er en egen juridisk enhet, og ingen av de juridiske enhetene har hatt innflytelse på anskaffelsesprosessen.

Livssyklus kostnader

- (34) Det er tatt tilstrekkelig hensyn til livssyklus kostnader og miljømessige konsekvenser i gatelysnormen, pkt. 3 og 4. Der angis konkret hvilke minimumskrav som gjelder, og dette vil forhindre taktiske vurderinger. LED-utskiftningen er i seg selv et vesentlig bidrag til å oppfylle miljømessige hensyn.

Avvisning av valgte leverandør

- (35) Ved å skrive som svar på spørsmål at *"det vil da være opp til leverandør og fylle ut de 5 kolonnene vedrørende LED armaturer i prisskjemaet med den armatureffekten som oppfyller kravene"* har innklagede ment at det var opp til leverandør om de ønsket å fylle ut kolonnene, ikke at det var et absolutt krav. Gatelysnormen angir minimumskravene som skal oppfylles og det er derfor ikke lagt opp til noen evaluering av kvalitet og egenskaper på armaturer og tilhørende lysberegninger.

Klagenemndas vurdering:

- (36) Klager har deltatt i konkurransen, og har saklig klageinteresse, jf. forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 6. Klagen er rettidig. Konkurransen gjelder anskaffelse av rammeavtale om reparasjon og vedlikehold av utelys og utendørs belyningsanlegg som er en tjenesteanskaffelse i kategori 1. Anskaffelsens verdi var anslått til mellom kroner 40 og 50 millioner. I tillegg til lov om offentlige anskaffelser følger anskaffelsen etter sin (opplyste) art og verdi forskrift om offentlige anskaffelser av 7. april 2006 nr. 402 del I og III, jf. forskriften §§ 2-1 og 2-2.

Uklart konkurransegrunnlag

- (37) Klager anfører at konkurransegrunnlaget er uklart utformet på en rekke punkter, og at konkurransen av denne grunn må avlyses.
- (38) Det følger av kravene til forutberegnelighet, likebehandling og gjennomskiktighet i loven § 5 at konkurransegrunnlaget må være utformet på en klar og utvetydig måte, jf. klagenemndas sak 2011/158 premiss (38), som blant annet viser til sak C-368/10 (Max Havelaar). I denne sakens premiss (109) ble det uttalt at gjennomskiktighetsprinsippet, nedfelt i direktiv 2004/18/EF artikkel 2, innebærer at *"alle betingelser og bestemmelser i forbindelse med tildelingsproceduren skal formuleres klart, præcist og utvetydigt"*, slik at det er mulig for alle *"rimeligt oplyste og sædvanligt påpasselige bydende at forstå deres nøjagtige rækkevidde og fortolke dem på samme måde"*, og slik at oppdragsgiver effektivt kan etterprøve *"om de afgivne bud opfylder de kriterier, der regulerer den pågældende kontrakt"*.
- (39) Klagers første anførsel er at det ikke fremgår tilstrekkelig klart av beskrivelsen i konkurransegrunnlag og prisskjema hvilke ytelser som skal inngå i prisen på *"LED-utskifting"*. Klager mener at det ikke er klart om bare materiell og montering av LED-armatur skulle inngå i prisen, eller om også LED-tilgrensende arbeider, slik som nedtaking av gammel armatur og stolpetoppmontasje, skulle medtas. Det er også ifølge klager uklart hvilken type armatur som skulle leveres, herunder hvorvidt fester og kabel skulle leveres som en del av armaturen.
- (40) Det følger imidlertid av kravspesifikasjonen punkt 4.1.34 at avtalen omfatter *"alle kostnader for fjerning, utskifting av armatur inklusive lampe og deponikostnader."* Det kan følgelig ikke være tvilsomt at nedtaking av gammel armatur omfattes. Av veibelysningsnormen for Fredrikstad kommune punkt 5.3, kulepunkt 3 følger det at armaturen skal kunne monteres på uteliggerarm. Når *"alle kostnader"* skulle omfattes for utskifting av armaturer, tilsier dette at alle kostnader knyttet til montering, fester og kabel skulle inngå i kostnadene. Videre ble det stilt krav til armaturen som skulle leveres gjennom de lystekniske kravene i veibelysningsnormen. Dermed hadde leverandørene en viss valgfrihet når det gjaldt hvilken armatur som kunne leveres. Konkurransegrunnlaget var imidlertid ikke uklart når det gjaldt hvilke krav som ble stilt til levert armatur. Det vises i denne forbindelse til veilysnormens punkt 4.2, som er nærmere beskrevet i premiss (8) og (9) ovenfor. Klagers anførsel på dette punkt fører ikke frem.
- (41) Videre anfører klager at det er uklarheter i konkurransegrunnlaget når innklagede har forutsatt at samhandling med en leverandør av styringssystem som ikke er valgt ut på forhånd, skal inngå i armaturprisen.

- (42) I kravspesifikasjonen bes leverandøren om å redegjøre for *"hvilket system og leverandør de ser som fordelaktig og beskrive hvilke funksjoner og nytteverdi deres system har for samhandling med Fredrikstad kommune"*. I RENblad gis det anbefalinger til *"de valg og avgjørelser som må gjøres i forbindelse med styring av utendørs belysning."* Det følger også av RENblad, vedlegg 7 til konkurransegrunnlaget, hvilke komponenter som bør inngå i lysanlegget for å kunne fungere sammen med de ulike styringssystemene. Klagenemnda kan ikke se at konkurransegrunnlaget er uklart i beskrivelsen av hva klager skal redegjøre for. Riktignok overlates mye av vurderingene av hvordan leveransen skal tilpasses de styringssystemene som er i markedet, til leverandørene. Dette innebærer imidlertid ikke at det er tvil om hva leverandørene skal ta stilling til, beskrive og i siste instans eventuelt levere. Konkurransegrunnlaget var følgelig heller ikke uklart på dette punktet.
- (43) Klager anfører videre at under posten for målerskap mangler det informasjon om hvorvidt asfaltering, organisering av asfalteringsarbeider, kontrollgebyr o.l. skal inngå i prisen. Valgte leverandør opplyste i tilbudet at asfaltering ikke var inkludert i pristilbudet. Innklagede leser valgte leverandørs opplysning om at asfaltering ikke er inntatt som ren informasjon, og har ikke vurdert dette som et forbehold. Klagenemnda er enig med innklagede i at det er detaljert angitt hva som skal inngå i leveransen av målerskap, og det er nærliggende å oppfatte det som en uttømmende opplisting. Det har da formodningen mot seg at også asfaltering, som ikke er nevnt, skal inngå. Klagers anførsel på dette punkt fører derfor ikke frem.
- (44) Klager anfører også at det under posten *"mørke lamper"* i prisskjemaet ikke går klart frem hvorvidt utskifting skal omfatte nedtaking av gammel lyskilde, borttransport og deponering, samt montasje av ny lyskilde i armatur. Det følger imidlertid av prisskjemaet at prisen *"på utskifting av mørke lamper"* skal omfatte *"pære og alle øvrige kostnader for utførelse leverandøren måtte ha"*. Ordlyden viser at deponering og montering skal inngå, jf. bruken av ordet *"utskifting"* og *"alle øvrige kostnader"* skal inngå. Heller ikke på dette punktet er konkurransegrunnlaget uklart.
- (45) Klager har også anført at det er uklart om lysberegninger for ulike typer veier måtte oppgis eller ikke. I konkurransegrunnlaget var det ikke oppstilt noe krav om at leverandørene foretok lysberegning for de ulike typer veier. Veibelysningsnormen ga imidlertid, etter omarbeiding som følge av spørsmål fra leverandørene, grunnlag for å foreta lysberegning. Ifølge innklagede var det nødvendig for leverandørene å foreta lysberegning for å sikre at tilbudt armatur oppfylte kravene i veibelysningsnormen, men det var ikke noe krav om å oppgi lysberegningen i tilbudet.
- (46) I tilleggsinformasjonen i svaret på spørsmål 5 har innklagede gitt uttrykk for et ønske om lysberegning for samlevei, adkomstvei, boligvei og gang/sykkelvei, jf. ordlyden *"Fredrikstad kommune ønsker en lysberegning (...)"*. Innklagede har imidlertid hevdet at det var opp til leverandør å *"fylle ut de 5 kolonnene vedrørende LED armaturer i prisskjemaet med den armatureffekten som oppfyller kravene."* I prisskjemaet var det lagt opp til at det skulle gis en enhetspris for LED-armaturer i fem ulike styrker, og det var oppgitt stipulert årlig volum for hver av styrkene. Videre måtte leverandørene for ikke å bli avvist svare *"ja"* på at *"Fredrikstad kommunes norm for veibelysning er gjeldende for gjennomføring av rammeavtalen"*.
- (47) Nemnda forstår konkurransegrunnlaget slik at innklagede har stilt opp lystekniske krav som skal være oppfylt, og at det er tilstrekkelig at leverandørene svarte *"ja"* på kravet om

at veibelysningsnormen skulle følges. Riktignok kan det ha oppstått noe tvil når innklagede i tilleggsinformasjonen har gitt uttrykk for at det ønskes en lysberegning. Imidlertid har innklagede i setningen etter presisert at det er opp til leverandørene å fylle ut prisskjema med den armatureffekt som oppfyller kravene. Ser man dette i sammenheng med konkurransegrunnlaget for øvrig, er det nærliggende at lysberegningene kun var en forutsetning for å kunne prise armaturene, og ikke et kriterium i tildelingsevalueringen. Dermed var det tilstrekkelig klart at det ikke var nødvendig å oppgi noen lysberegning i tilbudet, og at innklagede hadde tilstrekkelig grunnlag for å vurdere tilbudene uten å se hen til lysberegninger. Klagers anførsel fører heller ikke frem på dette punkt.

Habilitet

- (48) Klager har videre anført at tildeling til valgte leverandør vil reise betydelige habilitetsproblemer, og at dette må føre til en streng praktisering av klarhetskravet. Etter omstendighetene vil oppdragsgivers eierinteresser i et selskap kunne innebære at det stilles noe strengere krav til oppdragsgiver, jf. Høyesteretts dom i Rt. 2007 side 983 premiss 80 flg. Innklagede har imidlertid her begrensede og indirekte eierandeler i valgte leverandør. Klager har heller ikke konkret synliggjort at saken reiser slike habilitetsproblemer. Klagers anførsel gir derfor ikke grunnlag for å hevde at innklagedes eierinteresser i valgte leverandør innebærer at klarhetskravet ikke er overholdt.

Livssyklus kostnader

- (49) Hva gjelder klagers anførsel om at det ikke er tatt hensyn til livssyklus kostnader og miljøhensyn, nøyer klagenemnda seg med å nevne at innklagede har tatt hensyn til livssyklus kostnader og miljømessige konsekvenser ved å etterspørre levering av LED-armaturer og LED-belysning, som i seg selv er et miljøtiltak. I punkt 5.1.2 i kravspesifikasjonene er det dessuten lagt opp til en vurdering av hvilken tilbyder som tilbyr løsninger med tilfredsstillende energiøkonomi ved valg av styringssystem.

Avvisning av valgte leverandør

- (50) Klager anfører at valgte leverandør skulle ha vært avvist i medhold av forskriften § 20-13 (1), bokstav e og f. Valgte leverandør leverte ikke lysberegninger for ulike typer veier, selv om dette ifølge klager var et krav i henhold til tilleggsinformasjonen som ble gitt i tilknytning til spørsmål 5. Som konsekvens var det ifølge klager umulig å sammenligne valgte leverandørs tilbud med de øvrige tilbudene som hadde oppgitt lysberegninger, og avviket må anses som vesentlig.
- (51) Et tilbud skal avvises dersom det *"på grunn av avvik, forbehold, feil, ufullstendigheter eller lignende i en anbudskonkurranse kan medføre tvil om hvordan tilbudet skal bedømmes i forhold til de øvrige tilbudene"*, jf. forskriften § 20-13 (1) bokstav f. Spørsmålet er om det utgjorde et avvik eller en ufullstendighet at lysberegninger for ulike typer veier ikke var inntatt i valgte leverandørs tilbud.
- (52) Det vises til klagenemndas tolkning av konkurransegrunnlaget som fremgår ovenfor i premiss (45) flg., der nemnda kommer til at det ikke var et krav at det skulle inngis lysberegninger for de ulike typer veier.
- (53) Valgte leverandør har svart *"ja"* på at selskapet vil følge veibelysningsnormen i gjennomføringen av avtalen. Videre har valgte leverandør fylt ut prisskjema, herunder oppgitt priser på armaturer med ulik effekt. Ettersom det ikke var noe krav om å oppgi

lysberegninger for de ulike typer veier, foreligger det ikke noe avvik eller ufullstendigheter i valgte leverandørs tilbud som kan medføre tvil om hvordan tilbudet skal bedømmes sammenlignet med de øvrige tilbudene. Det var ikke lagt opp til noen vurdering eller sammenligning av eventuelle angitte lysberegninger.

- (54) Det foreligger følgelig heller ikke noe vesentlig avvik fra konkurransegrunnlaget, jf. forskriften § 20-13 (2) bokstav e. Klagers anførsler fører heller ikke frem på dette punkt.

Konklusjon:

Fredrikstad kommune har ikke brutt regelverket for offentlige anskaffelser.

For Klagenemnda for offentlige anskaffelser,

Marianne Dragsten

Dokumentet er godkjent elektronisk